

The proposed policy to enhance the efficiency of educational management for Special Education Center 9, Khon Kaen Province

Lertchai Kaewpukdee ¹ and Dawruwan Thawinkarn ²

Received: 20/04/2021, Revised: 16/08/2021, Accepted: 05/10/2021

Abstract

This research is a policy research aims to create and examine policy proposals to enhance the efficiency of education management for special education centers in Educational District 9, Khon Kaen Province. The research was conducted in 2 phases, where the first phase was to study the components of the management model of the assistance service in the early stages of educational management for the special education center in Educational District 9, Khon Kaen Province, by studying the document and In-depth interviews with 5 experts, resulting in a draft of a policy proposal to enhance the efficiency of education management for the special education center in Educational District 9, Khon Kaen Province and Phase 2 to examine the policy proposal qualified persons of 5 experts were to assess the propriety, feasibility and utility of policy strategic recommendations. The results found that:

The results of the research revealed that the policy proposals to enhance the efficiency of education management for the special education center in Educational District 9, Khon Kaen Province, in terms of goals, strategies, indicators, policy mechanisms. There are 4 aspects of the administrative framework: 1) the quality of the learners, 2) the learning management, 3) the administration of the school administration, 4) the development of the learning community. Are propriety, feasibility and utility of Proposals at the highest level.

Keywords: The Policy Proposal; Administration of Special Education Center; Efficiency

¹ Educational Area 9, Khon Kaen Province Under the Office of Special Education Administration

*Correspondent author: lertchai@kkumail.com

² Department Educational Administration Faculty of Education Khon Kaen University

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น

เลิศชัย แก้วภักดี¹ และดาวรรณ ถวิลการ²

วันรับบทความ: 20/04/2564, วันแก้ไขบทความ: 16/08/2564, วันตอบรับบทความ: 05/10/2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น และระยะที่ 2 ตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ในด้านเป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ กลไกเชิงนโยบาย ของกรอบการบริหารทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย; การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ; ประสิทธิภาพ

¹ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

*Correspondent author: lertchai@kkumail.com

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

การศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นการช่วยเหลือคนพิการให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักยภาพถึงว่าเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ปัจจุบันคนพิการในประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้รับการส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพและสังคม เพื่อให้ดำรงชีพออยู่ได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีบทบาทในสังคม (Sawangsi, 2014) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนดสิทธิ ความเสมอภาคของคนพิการไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตรา เช่น มาตรา 71 ที่บัญญัติว่ารัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว และมาตรา 54 สรุปความสำคัญไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้เด็กพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเด็กพิการได้รับสิทธิ ความเสมอภาค และโอกาสทางการศึกษาที่สมควรได้รับและมีคุณภาพ (Secretariat of the Senate, 2017)

การพัฒนาคนพิการให้มีศักยภาพ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนพิการทุกคน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้คนพิการได้รับโอกาสและสิทธิทางการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ด้วยการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการหรือทุพพลภาพ และมุ่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้ได้คุณภาพ (Office of the Education Council Secretariat, 2017) การศึกษาพิเศษจะต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยจัดให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและความสามารถของเด็ก (Office of Special Education Administration, 2008; Office of the Basic Education Commission, 2012) โดยการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กทั่วไปทั้งในด้านวิธีการสอน ขบวนการเนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น เพราะการศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล เนื่องจากเด็กพิการมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาพิเศษจึงควรสนองความต้องการและความสามารถตั้งแต่กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ (Early Intervention: EI) เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีอยู่เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Chaiseri,

2012) การดำเนินการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลและประวัติของเด็กพิการ การคัดกรอง การประเมินความสามารถขั้นพื้นฐานของเด็กพิการ การเยี่ยมบ้าน การอบรมผู้ปกครอง การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan) การจัดทำแผนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan) การจัดทำสื่อ การจัดทำเครื่องมือการวัดผล การให้บริการที่เหมาะสม การวัดและประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนคนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษ การส่งต่อเด็กพิการไปยังสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามพื้นฐานความสามารถของเด็ก และความพร้อมของครอบครัว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นการลดผลกระทบจากความพิการและป้องกันความพิการหรือปัญหาอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง อันเนื่องจากความพิการนั้นๆ (Wanset, 2000; ChaoPhet, 2010)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของศูนย์การศึกษาพิเศษทั่วประเทศที่จะต้องดำเนินการ จากการดำเนินงานการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ (Early Intervention) ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษในประเทศไทย ผู้ปกครองและชุมชน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลเด็กพิการ ทำให้การดูแลเด็กพิการไม่ถูกต้องตามกระบวนการที่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กพิการไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร (Office of Special Education Administration, 2013) นอกจากนี้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการใช้รูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดบุคลากรที่ชำนาญงาน นวัตกรรมที่จะมาช่วยในการฝึกกระตุ้นพัฒนาการเด็ก (Special Education Center, Educational Area 9, Khon Kaen Province, 2013) และจากการศึกษาการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรสร้างกระบวนการสร้างนวัตกรรมเพื่อช่วยเหลือเด็กพิการ (wannuan, 2006) จากปัญหาที่กล่าวมานั้นย่อมส่งกระทบต่อการพัฒนาเด็กพิการและการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นอันมาก เพราะในการพัฒนาเด็กพิการโดยศูนย์การศึกษาพิเศษมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำนวัตกรรมมาช่วยฝึกกระตุ้นพัฒนาการเด็ก รวมถึงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน โรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์บริการคนพิการ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โรงเรียนและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรคนพิการ เป็นต้น

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงต้องการสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีผลการดำเนินงานที่ดี ส่งผลต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กพิการ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ก้าวนำไปสู่คุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy research) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดของ Sararatana (2005) ที่ยึดหลักการวิจัยแบบผสมเพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากหลากหลายแหล่งตามหลักการสามเส้า (Data triangulation) และหลักการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียระดับฐานราก (Grounded/Grass root stakeholders) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศและการประเมินผล และการสร้างเครือข่ายและแนวร่วมพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบรูปแบบบริหารจัดการการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสังเคราะห์เอกสาร (Synthesis of document) ที่ได้ไปศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการศึกษา โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Synthesis of document) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกันดังนี้

1.1 องค์ประกอบประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สังเคราะห์ซึ่งได้องค์ประกอบประสิทธิภาพได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารการจัดการสถานศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Office of the Basic Education Commission, 2018); (Office of the Basic Education Commission, 2008); (Office of the Basic Education Commission, 2012); (Office of the Basic Education Commission, 2019); (Ministry of Education, 2016); (Office Education Council Secretariat, 2016); (Pongsaad, 2011), (Thuleechan, 2011); (Thuleechan, 2016)

1.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้มาองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายได้แก่ 1) เป้าหมาย 2) กลยุทธ์ 3) ตัวบ่งชี้ และ 4) กลไกเชิงนโยบาย (Chaipai, 2020), (Rodprasert, 2002), (Chansirisira, 2016), (Office of the Basic Education Commission, 2013), (Thawinkarn, 2017), (Office of the Basic Education Commission, 2019), (Prasopbua, 2019), (Sararatana & Chusorn, 2005), (Mintzberg, 1994) (Mullins & Christy, 2010), (Reobuck, 1998), (Rue & Holland, 1989)

2. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษซึ่งเป็นผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน และครูการศึกษาพิเศษที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น

3. ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร (Synthesis of Document) ที่ได้ไปศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) เป้าหมาย 2) กลยุทธ์ 3) ตัวบ่งชี้ และ 4) กลไกเชิงนโยบาย ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบการบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารการจัดการสถานศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ระยะที่ 2 การตรวจสอบ ยืนยันร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษระดับอาจารย์มหาวิทยาลัย 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ตามหลักของ Guskey (2000) โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามวิธีวัดแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert, 1970) และเกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้ (Srisaad, 2010) ซึ่งโดยพิจารณาจากเกณฑ์

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับมาก

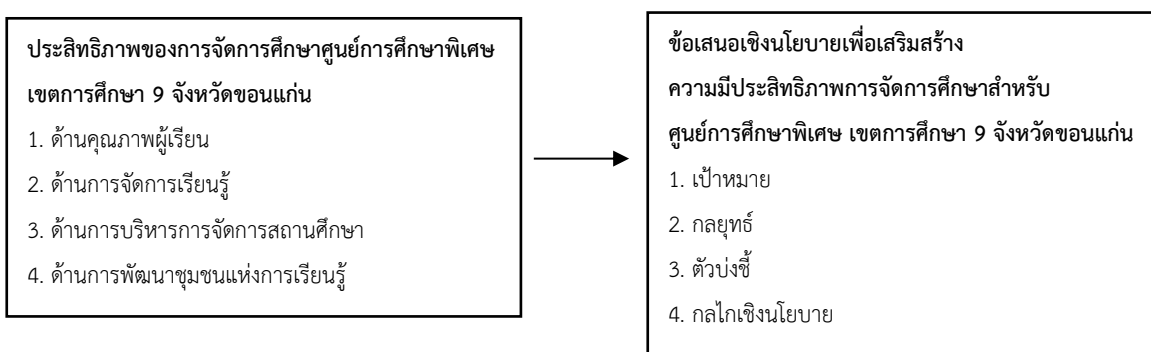
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิด

การวิจัยนี้ได้ทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (Office of the Basic Education Commission, 2018); (Office of the Basic Education Commission, 2008); (Office of the Basic Education Commission, 2012); (Office of the Basic Education Commission, 2019); (Ministry of Education, 2016); (Office Education Council Secretariat, 2016); (Pongsaad, 2011); (Thuleechan, 2011; 2016); (Chaipai, 2020); (Rodprasert, 2002); (Chansirisira, 2016); (Office of the Basic Education Commission, 2013); (Thawinkarn, 2017); (Office of the Basic Education Commission, 2019); (Prasopbua, 2019); (Sararatana & Chusorn, 2005); (Mintzberg, 1994) (Mullins & Christy, 2010), (Reobuck, 1998), (Rue & Holland, 1989) ได้กรอบแนวคิดดังภาพ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. เป้าหมาย มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่

- 1) เด็กพิการได้รับการพัฒนาและได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล
- 2) เด็กพิการมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและได้รับการพัฒนาตามแผนนั้น ให้มีความรู้ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด
- 3) ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดหาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการบริหารจัดการศึกษาแก่เด็กพิการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ศูนย์การศึกษาพิเศษและภาคีเครือข่ายความร่วมมือร่วมกันพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$, S.D.= 0.23) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.8$, S.D.= 0.32) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.32)

2. กลยุทธ์ มีทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่

- 1) ยกย่องระบบการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้มีคุณภาพ
- 2) เพิ่มศักยภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยนำเครือข่ายความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ
- 3) ยกย่องให้เด็กพิการได้รับการบริการจากนักสหวิชาชีพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 4) เพิ่มขีดความสามารถของการดำเนินงานด้วยระบบเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
- 5) พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของเครือข่ายความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.= 0.04) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6$, S.D.= 0.04) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.04)

3. ตัวบ่งชี้ มีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่

1) เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษาและสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย

2) เด็กพิการที่ได้รับการบริการจากนักสหวิชาชีพมีการพัฒนาการที่ดีขึ้น

3) มีสมาชิกจากเครือข่ายความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทุกขั้นตอน

4) มีระเบียบข้อบังคับและข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายความร่วมมือ

5) มีเวที ประชุม อบรม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกในเครือข่ายความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ

6) มีทีมผู้นำการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางการศึกษาพิเศษ

โดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.05) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.21) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.19)

4. กลไกเชิงนโยบาย มีทั้งหมด 9 ข้อ ได้แก่

1) สร้างความตระหนักถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ

2) ศูนย์การศึกษาพิเศษควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศักยภาพเด็กที่มารับบริการ

3) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและคนพิการรู้สิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษาและสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย

4) ให้เด็กพิการทุกคนที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษได้รับการพัฒนาจากนักสหวิชาชีพอย่างทั่วถึง อาทิ ด้านกายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด ศิลปะบำบัด การปรับพฤติกรรม การฝึกพูด ดนตรีบำบัด อาสาบำบัด ธาราบำบัด เป็นต้น

5) ศูนย์การศึกษาพิเศษและองค์กรที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการดำเนินงาน กำหนดวัตถุประสงค์ โครงการกิจกรรม วิธีการดำเนินงานและตัวชี้วัดความสำเร็จร่วมกัน

6) กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของเครือข่ายที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

7) ศูนย์การศึกษาพิเศษประสานความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

8) จัดให้มีเวทีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ

9) จัดให้มีเวทีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือเป็นระยะและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานในรอบต่อไป

โดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.15) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.25) และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.16)

ผลจากการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ และกลไกเชิงนโยบาย มีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$, S.D.= 0.12) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.21) และด้านเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.18) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษา

พิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
เป้าหมาย	4.70	0.23	4.80	0.32	4.75	0.32
กลยุทธ์	4.64	0.04	4.60	0.04	4.76	0.04
ตัวบ่งชี้	4.73	0.05	4.60	0.21	4.80	0.19
กลไกเชิงนโยบาย	4.73	0.15	4.80	0.25	4.78	0.16
เฉลี่ย	4.70	0.12	4.70	0.21	4.77	0.18

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างลุ่มลึก และได้ถอดบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้มาองค์ประกอบประสิทธิภาพได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้เป็นตัวที่จะชี้วัดว่าการบริหารงานในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้ การบริหารงานในสถานศึกษาจะสะท้อนออกมาจากตัวผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ และสุดท้ายสิ่งจะสะท้อนออกมาคือ วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งมีรากฐานมาจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูบุคลากรทุกคนที่จะร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสิ่งที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จได้ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรกำหนดเป้าหมาย วางกลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ที่จะวัดความสำเร็จโดยอาศัยตัวขับเคลื่อนด้วยกลไกเชิงนโยบายให้ลงไปสู่การปฏิบัติได้จริง ฉะนั้นงานวิจัยนี้จึงมีองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้มาองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายได้แก่ 1) เป้าหมาย 2) กลยุทธ์ 3) ตัวบ่งชี้ และ 4) กลไกเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น มีผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsaad (2011) ได้วิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการวิจัยได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีเป้าหมายเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือส่งเสริมพัฒนาการสมวัย เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ในทุกด้าน ตัวบ่งชี้ที่สำคัญประกอบด้วย เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมวัย มีความพร้อมเพื่อศึกษาในขั้นต่อไปอย่างมีความสุข มีกลไกเชิงนโยบายที่สำคัญ คือมุ่งเน้นประสิทธิผลการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาที่มีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prasopbua (2019) ได้ศึกษากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ 8 ข้อ และเป้าประสงค์ 8 ข้อ ส่วนประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม 5 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ระดับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการศึกษาคำเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

1.2 ระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรมีบทบาทที่สำคัญและจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้ความเข้าใจของการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน คือด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบริหารจัดการ และด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครู บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ รวมทั้งผู้ปกครองที่มารับบริการ และเครือข่ายความร่วมมือ โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการออกแบบระบบการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้เห็นประจักษ์

ควรนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการยกระดับคุณภาพการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยนำทั้ง 9 ประเด็นกลไกเชิงนโยบาย เพื่อนำกลไกเชิงนโยบายขับเคลื่อนลงสู่การปฏิบัติและเป็นการยืนยันว่ากลไกเชิงนโยบายที่ศึกษาในครั้งนี้มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษาพิเศษทั่วประเทศ ทุกบริบทอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอสำหรับการวิจัยต่อ

ควรศึกษาวิจัยนำข้อเสนอเชิงนโยบายที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อจะดูผลการพัฒนาและนำมาปรับปรุงข้อเสนอเชิงนโยบาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Chansirisira, P. (2016). *Policy and strategic planning for a new school*. Apichart, publishing.
- Chaipai, S. (2020). *Policy proposal for secondary school administration according to the concept of STEM study*. [Doctoral dissertation, Khon Kaen University]. Graduate school Khon Kaen University.
- Chaiseri, P. (2012). *Research and development of early assistance services to children with disabilities aged 0-5 years of school of special education*. And special education center Office of the Basic Education Commission. Special Education Center.
- ChaoPhet, N. (2010). *A study of early assistance services for disabled children in Thai-Lao ethnic groups*. [Doctoral dissertation, Surin Rajabhat University]. Graduate school Surin Rajabhat University.
- Guskey, T.R. (2000). *Evaluating professional development*. CA: Corwin.
- Likert, R. (1970). *New patterns of management*. McGraw-Hill.
- Mintzberg, H. (1994). *The rise and fall of strategic planning*. Prentice-Hall.
- Ministry of Education. (2016). *Government action plan annual fiscal year 2017 of the ministry of education for the preparation of the request for budget expenditures for the year 2017*. Office of Policy and Strategy Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.
- Mullins, L., & Christy, G. (2010). *Management and organization behavior*. (9th ed.). Financial Times Prentice Hall.
- Office of the Education Council Secretariat. (2016). *Research reports to make proposals for the promotion policy STEM education in Thailand*. Prik Wan Graphic.
- _____. (2017). *National education plan 2017-2036*. Bangkok: Prikwan Graphic.
- Office of the Basic Education Commission. (2008). *Basic education core program 2008*. (n.p.).
- _____. (2012). *Special education policy office of the basic education commission* The Teachers Council of Ladprao Printing House.

- _____. (2013). *Handbook of persons with disabilities*. Bangkok: Office of Welfare Promotion and Protection of Children, Youth, the Disadvantaged, the Disabled and the Elderly. Ministry of Social Development and Human Security.
- _____. (2019). *Annual action plan for the fiscal year 2019*. Bangkok: Cooperative Assembly Printing House Agriculture of Thailand.
- _____. (2018). *Basic education standards 2018*, (n.p.).
- Office of Special Education Administration. (2008). *Handbook of early intervention (EI) for disability-specific schools and special education centers*. Printing House, National Buddhism Office.
- _____. (2013). *A study of the operating conditions, use of an early intervention service for children with disabilities of a special education center in Thailand*. Office of Special Education Administration.
- Prasobua, S. (2019). *Strategies for building a cooperative network for the development of early-stage assistance services for disabled children*. Special Education Center Office of Special Education Administration. [Doctoral dissertation, Khon Kaen University]. Graduate school Khon Kaen University.
- Pongsaard, W. (2011). *Policy proposals to strengthen the effectiveness of early childhood education management in private educational institutions Northeast*. [Doctoral dissertation, Khon Kaen University]. Graduate school Khon Kaen University.
- Reobuck, R. (1998). *Strategic management information components*. Retrieved April 30, 2018, from <http://dl.acm.org/citation.cfm?id=1663583>
- Rodprasert, P. (2002). *Policy and planning theoretical principles*. (7th ed.). Netikul Publication.
- Rue, L.W., & Holland, P.G. (1989). *Strategic management: concept and experience*. McGraw-Hill.
- Saratana, W. & Chusorn, P. (2005). Policy and policy research. *Journal of Educational Administration Khon Kaen University*, 1(2), 32-42.

- Sawangsri, S. (2014). *Development of an educational management model for persons with intellectual disabilities in thailand*. [Doctoral dissertation, Suan Dusit University]. Graduate school Suan Dusit University.
- Secretariat of the Senate (2017). *The constitution of the kingdom of thailand*, B.E. 2017. (n.p.).
- Srisaad, B. (2010). *Preliminary research*. Edition 8. Suveiriyasarn
- Special Education Center, Educational Area 9, Khon Kaen Province. (2013). *A study of operating conditions, use of an early intervention service for children with disabilities*. Of the special education center in the Northeast. Special Education Center, Educational District 9, Khon Kaen Province.
- Thawinkarn, D. (2017). *Science and arts in educational administration*. Printing house Khon Kaen University.
- Thuleechan, N. (2011). *Development of indicators as a learning community of special education centers*. Under the Office of Special Education Administration. [Doctoral dissertation, Loei Rajabhat University]. Graduate school Loei Rajabhat University.
- _____. (2016). *Development of an effective cooperative network management model for the development of an early intervention (EI) service system at the special education center, educational area 9, khon kaen province*. Special Education Center, Educational District 9, Khon Kaen Province.
- Wannuan, S. (2006). *Operation of early assistance services for children with disabilities of the provincial special education center*. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Wanset, S. (2000). *Integrated education management inclusive education*. Ubon Ratchathani: Ubonkij Offset Printing.